

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Nataša Stipica Kilić
Zvanje	Prof. Likovne kulture
Naziv škole u kojoj ste trenutačno zaposleni	OŠ Lučac, Split
Adresa elektroničke pošte	natasa.kilic@skole.hr
Naslov Metodičkih preporuka	<p>Istraživanje vanjskih obilježja čovjeka 1. DIO (jedan šk. sat)</p> <p>Napomena: 1. DIO je zamišljen kao uvodni sat Tema: Čovjek izvana i iznutra, može biti samostalan, ali može se na njega vezati II. DIO te zajedno sa drugim satom čini uobičajeni vremenski okvir dvosata u nastavi LK, tj. tematsku cjelinu kako istraživačkih tako i stvaralačkih kreativnih aktivnosti.</p>
Predmet (ili međupredmetna tema)	Likovna kultura Tema: Čovjek izvana i iznutra (obvezna tema u 5. razredu)
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	
Razred	5.

OBVEZNI ELEMENTI

Odgjono- obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikuluma predmeta ili međupredmetni h tema objavljenih u NN)	<p>OŠ LK A.5.1. Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava služeći se likovnim i vizualnim jezikom</p> <p>OŠ LK A.5.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine uporabom i variranjem različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitome likovnom izražavanju</p> <p>OŠ LK B.5.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela u cjelinu</p> <p>OŠ LK B.5.2. Učenik opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te ukazuje na zanimljiva rješenja ili moguća poboljšanja</p>
Tijek nastavnog sata	<p>Sat je strukturiran kroz niz aktivnosti koje se dinamično izmjenjuju u svrhu aktivnog učenja.</p> <p>1. dio sata -motivirajuće igre (vizualiziranje lika čovjeka na osnovu verbalnog opisivanja vanjskih i unutrašnjih karakteristika, uspoređivanje sličnosti i razlika kod vanjskih obilježja, prepoznavanje vanjskih obilježja na sebi...asocijacije, tvrdnje točno/netočno (dvije aktivnosti: <i>Pogodi tko je!, Jesam li to ja?</i>) - 8 min</p> <p style="text-align: center;">➡</p> <p>2. dio sata – povezivanje likovnog jezika s vanjskim obilježjima čovjeka (asocijacije, usvajanje likovnog jezika <i>vrste crta, crte po toku i karakteru, autoportret...interaktivna igra Learning Apps</i>) (dvije aktivnosti: <i>Padlet, LearningApps</i>) - 10 min</p> <p style="text-align: center;">➡</p> <p>3. dio sata – istraživačka aktivnost (istraživanje vanjskih obilježja dijelova čovjeka, glave/lica ...neposredno i zorno, međusobno jedni na drugima...povezivanje likovnog jezika i grupiranje naučenih pojmoveva u cjelinu, umnu mapu ili grafički organizator (aktivnost: <i>Što i kako sve mogu prikazati crtajući glavu čovjeka? Izrada umne mape</i>) - 20 min</p>

	<p>4. dio sata- vrednovanje, završna aktivnost – uspoređivanje i analiza gotovih uradaka, javni nastup, refleksija procesa rada i gotovih radova, procjena/samoprocjena sebe i parova (dvije aktivnosti: Prezentirajmo radove!, <i>Lista procjene</i>) – 7 min</p>
Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)	<p>1. DIO</p> <p>1. Aktivnost: Pogodi tko je! <i>Svrha ove motivirajuće igre je uvesti učenike u Temu: Čovjek izvana i iznutra , u povezivanje čovjeka kao cjeline kroz fizičku pojavnost i kao bića sa cijelim sklopm unutarnjih osobina.</i> Učenici će na osnovu opisivanja karakteristika nekog od učenika u razredu pokušati pogoditi o kome se radi. Jedan učenik je leđima okrenut ostatku razreda, odabirem učenika koji će opisivati te pokazujem rukom na učenika čije karakteristike će iznositi (visina, debljina, oblik lica, duljina, boja kose...opis kose, očiju....ali i karakter, strpljiv, veseo, nesebičan, marljiv...) Učenik koji je okrenut leđima razredu, ne vidi o kome se radi te pokušava pogoditi/vizualizirati preko verbalnog navođenja Učitelj: uvodi učenike u Temu, daje im jasne upute o igri (traži prvog dobrovoljca koji će pogodađati)... usmjerava koja obilježja se mogu navoditi kod učenika kojeg opisuju... Učenici: pažljivo slušaju uvodne upute, javljaju se za sudjelovanje u igri, sudjeluju, pogodađaju i prate igru... (u 3 min. moguće nekoliko izmjena) Učitelj: daje upute o <i>promjeni</i> opisivanja. Naglasak je samo na <i>vanjskim</i> obilježjima tijela čovjeka. Postavlja pitanje: Možemo li opisivati samo ona obilježja koja vidimo izvana? Promislite koja su to obilježja kod čovjeka! Jesu li nam sva vanjska obilježja zajednička? Ima li razlika među zajedničkim obilježjima? Učenici: slušaju pitanja učitelja, promišljaju i navode koje fizičke karakteristike <i>vidimo kod čovjeka</i>, obilježja koja pogledom možemo opisati. Ponavljaju igru pogodađanja na osnovu samo vanjskog opisa nekog učenika, naglašavaju vidljivu fizičku pojavnost čovjeka (visinu, oblike dijelova, boju očiju, kose...duljinu, kovrčavost, gustoću...oblike i odnose dijelova na licu, proporcije... (5 min, moguće nekoliko brzih izmjena i pogodađanja)</p> <p>2. Aktivnost- Jesam li to ja? <i>Svrha ove kratke igre je navesti učenike o samosagledavanju sebe u kontekstu vanjskih obilježja (kako oni sebe vide, povezano sa zadatkom u 2. satu)</i> Učitelj: daje upute za sljedeću aktivnost, na pročitanu tvrdnju ustati će se učenici koji se s njom slažu. Učitelj čita tvrdnje:</p>

Imam dugu kosu, Moje obrve su guste, Visoka sam, Moja kosa je svijetla i kratka, Nemam smeđe oči, Imam duguljasto lice, Moja kosa je kovrčava ili blago valovita...

Učenici: slušaju upute učitelja te interaktivno sudjeluju u igri ustajući se sa stolice na tvrdnju s kojom se identificiraju (potvrđuju točnost/hetočnost tvrdnje za procjenu svojih karakteristika (3 min, ova interaktivna aktivnost veoma se brzo realizira)

2. DIO

3. Aktivnost- **Padlet**, analiza umj. djela

Svrha ove aktivnosti je povezivanje navedenih vanjskih obilježja i karakteristika čovjeka s određenim likovnim jezikom (konkretno vrstama crta po toku i karakteru, pojmom autoportreta)

Učitelj: usmjerava učenike da obrate pozornost na način prikaza lica kod tri umjetnika, navodi pojam *autoportreta* kao način prikaza samog sebe, projicira tri autoportreta A. Kinerta, Rembrandta i Leonarda da Vincijsa, jedan za drugim, zatvara projekciju ili *Padlet*

Učenici: analiziraju djela, navode razlike koje su uočili u prikazu crtežom, dojam koje su ostavile različite vrste crta, na ploči pokušavaju nacrtati što više različitih crta koje su *zapamtili* po toku (ravne, zakrivljene, valovite, kose,...) i karakteru (deblje, tanke, razlivene, hrapave, oštре, bockave, prašnjave, nježne, mirne, divlje....) Svi učenici prate aktivnost, javljaju se dopuniti ako smatraju da neke crte nisu prikazane na ploči

4. Aktivnost- **LearningApps**

Svrha ove aktivnosti je vrednovanje razumijevanja novih sadržaja i dobivanje povratnih informacija o ostvarenosti planiranih ishoda te eventualnoj prilagodbi poučavanja

Učitelj: upućuje učenike na *Learning Apps*, naglašava im da obrate pažnju na crtež kojim je umjetnik prikazao sebe, razliku u crtama te povežu određenu vrstu crta s mjestom na kojem je primijećuju...

Učenici: provjeravaju nekoliko vrsta crta navedenih na autoportretu te ih povezuju s mjestima gdje ih prepoznaju na interaktivnoj slici *A.Kinert, Autoportret - (10 min za obje aktivnosti)*

3. DIO

5. Aktivnost- **Što i kako sve mogu prikazati crtajući glavu čovjeka? Izrada umne mape**

Svrha ove aktivnosti je primjena naučenih likovnih sadržaja u istraživanju ljudskog lica, međusobno prikupljanje informacija, grupiranje informacija u smislene cjeline, kreativnom prikazu grupiranih informacija te povezivanju sa sljedećim zadatkom (crtežom, u drugom dijelu, tj. šk. satu).

Učitelj: daje upute učenicima i formira parove, u paru istražiti koji dijelovi glave/lica se mogu prikazati različitim crtama Napraviti neku vrstu umne mape (centralni pojam može biti glava čovjeka/lice, razgranati na manje pripadajuće dijelove kojima treba pridodati moguća obilježja kod čovjeka)

Učenici: slušaju upute, u paru se dogovaraju, međusobno se gledaju, uspoređuju vanjska obilježja jednog i drugog, analiziraju i zaključuju u čemu može sve biti razlika u izgledu čovjeka, koje su zajedničke karakteristike a koje mogu biti razlike....Svoje natuknice organiziraju u umnu

	<p>mapu ili grafički organizator (ovisno o tehničkim mogućnostima, tabletima, internetu...) Umnu mapu mogu likovno prikazati crtežom glave čovjeka, ali i tekstualno organizirati- (20 min)</p> <p>4.DIO</p> <p>6. Aktivnost-Prezentirajmo radove! Vrednovanje, usporedba i prezentacija radova <i>Svrha ove aktivnosti je provesti refleksiju procesa rada te vrednovati/samovrednovati gotove uratke, dobiti povratne informacije o ostvarenosti ishoda kao i dati učenicima povratne informacije o procesu rada, napretku, razumijevanju nastavnih sadržaja...te razvijati prezentacijske i komunikacijske vještine</i></p> <p>Učitelj: 1. Dijeli parovima lističe s brojem/bojom ili nekim simbolom, usmjerava učenike na prezentaciju i javni nastup (jasno i argumentirano predstaviti svoju umnu mapu/graf.organizator)</p> <p>2. dijeli učenicima Listu procjene koju oni ispunjavaju</p> <p>Učenici: 1. izlažu i prezentiraju svoje istraživanje/ideje</p> <p>2. vrednuju i samovrednuju proces, radove preko <i>Liste procjene</i> - (7 min)</p>
Sadržaji koji se koriste u aktivnostima	<p>Figurativnost, motiv čovjeka, portret, autoportret, vrste crta po toku i karakteru (ravne, zakriviljene, valovite, izlomljene, zaobljene, debele, tanke, oštре, hrapave, prašnjave, bockave, nježne, mirne....), crtež, crtačke tehnike (olovka, ugljen, crni flomaster), umna mapa, grafički organizator, umj. djela: <i>Autoportret</i> (L. da Vinci, Rembrandt, A. Kinert)</p>

<p>Primjeri vrednovanja za učenje, vrednovanja kao učenje ili naučenog uz upute</p>	<p>Vrednovanje za učenje: se provodi tijekom nekoliko aktivnosti: -Interaktivnom igrom opisivanja obilježja i pogađanja učenika, provjerava se poimanje vanjskih karakteristika čovjeka. -Sudjelovanjem u analizi umj. djela na Padlet -u te ponavljanjem pojmove crtajući ih na ploču, učenici daju povratnu informaciju učitelju a i sebi o razumijevanju sadržaja. -Povezivanjem vrste crta u Learning Apps-u učenici pokazuju razumijevanje i primjenu nastavnog sadržaja na umj.djelu. - Crtanjem umne mape/grafičkog organizatora učenici daju povratnu informaciju o razumijevanju nastavnih sadržaja - Tijekom sata provodi se praćenje učenika postavljanjem refleksivnih pitanja te razgovorom</p> <p>Primjeri pitanja za formativno vrednovanje vzu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ako se međusobno bolje pogledate, je li možete uočiti dijelove koji su različiti kod jednog i drugog? Jeste li sve fizičke karakteristike glave naveli? 2. Je li možete ove Informacije grupirati po drugom kriteriju ? 3. Što misliš, je li kosu možemo povezati sa još nekim vrstama crta? 4. Među navedenim obilježjima ima jedna emocija, što misliš da ne pripada fizičkoj pojavnosti čovjeka? 5. Na koji način možete prikazati neke pojmove/ dijelove glave da bi prikaz bio kreativniji i jasniji u prezentaciji? Što od ovoga možete nacrtati? <p>Vrednovanje kao učenje: Završnom aktivnosti : -Prezentirajmo umne mape učenici analiziraju i procjenjuju gotove uratke . Svaki par dobiva listić s brojem/bojom kako bi se vrednovanje efikasnije provelo -Nakon prezentacije, svi učenici dobivaju listić Listu procjene ostvarenosti gdje vrednuju kako svoj tako i ostale timove/parove prema zadanim/napisanim kriterijima</p>
--	--

Primjer *Lista procjene*

OSTVARENOST	POTPUNO	DJELOMIČNO	TREBA POPRAVITI
	Parovi pod brojem:	Parovi pod brojem:	Parovi pod brojem:
Umlna mapa je jasna i pregledna			
Navedene su sličnosti i razlike kod čovjeka (vanjska obilježja)			
Povezana su obilježja sa vrstama crta			
Urednost/dovršenost			

Vrednovanje naučenog može se provoditi nakon ovog 1. sata, na osnovu prezentacije umnih mapa, a može se na kraju drugog dijela (2. školskog sata) uključiti realizacija drugog stvaralačkog zadatka (*Selfie crtežom*).

Na kraju 1. školskog sata moguće je vrednovati elemente *Stvaralaštvo, Produktivnost, Kritičko mišljenje i kontekst*

Pod elementom **Stvaralaštvo** vrednuje se gotovi uradak u formi umne mape/grafičkog organizatora (ovisno o mogućnostima u digitalnom alatu za darovite učenike). Vrednuje se smisleno grupiranje informacija, jasnoća i preglednost prikaza, neobičnost prikaza (kombinacija slikovnog i tekstualnog), povezanost s vanjskim obilježjima čovjeka...

Pod elementom **Produktivnost** vrednuje se jasnoća izvedbe, raznovrsnost navedenih elemenata i smisleno grananje umne mape, naglašenost hijerarhije informacija, povezanost vanjskih obilježja s vrstama crta, urednost prikaza informacija, dovršenost...

Pod elementom **Kritičko mišljenje i kontekst** vrednuje se kritičko promišljjanje i argumentirana analiza vlastitog i tuđih uradaka, interes za sudjelovanje u raspravi i dijalogu, mogućnost i stupanj uočavanja karakteristika gotovih uradaka te stvaranje poveznica s umjetničkim djelima...

Razrađeni
problematski
zadaci, zadaci za
poticanje
kritičkog
razmišljanja,
kreativnosti i/ili
istraživački
zadaci; ovisno o
predmetu i

Istraživački zadatak: u paru istražiti koje dijelove glave čovjeka smatramo fizičkom pojavnosti, što je vidljivo a što ne, koja su obilježja zajednička čovjeku a po čemu se ipak razlikuju, što možemo prikazati crtačkim tehnikama na način da se izradi razlika i specifičnost kod pojedinca, na koji način prikazati crtama vanjsku osobnost... Grupirati dobivene informacije hijerherhijski, uočiti glavnu informaciju, polazište (glava čovjeka/vanjska obilježja), granati u dijelove prema detaljima...), ne miješati emocije...**Kreativnost:** Povezati detalje s likovnim jezikom, vrstama crta po toku i karakteru, kombiniranje slikovnih i tekstualnih informacija...**Kritičko razmišljanje:** promišljati o zajedničkim obilježjima čovjeka, sličnim obilježjima ali i onima koji su različiti iako ih svi imaju, izostaviti obilježja koja čine karakter, emocije, stavove...

nastavnoj temi	DODATNI ELEMENTI ¹
Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema	OŠ HJ A.5.1. Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama i iskustvom OŠ HJ A.5.2. Učenik sluša tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta OŠ PRI A.5.1. Učenik objašnjava temeljnu građu prirode OŠ I A.5.1. Učenik pronalazi i vrednuje informacije OŠ I C.5.2. Učenik se koristi mogućnostima sustava za pohranjivanje i organizaciju datoteka OŠ I C.5.3 Učenik osmišljava plan izrade digitalnog rada, izrađuje ga, pohranjuje u mapu digitalnih radova i vrednuje ga osr A.2.1. Razvija sliku o sebi osr A.2.4. Razvija radne navike osr B.2.2. Razvija komunikacijske kompetencije osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu ikt A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka ikt C 2. 2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju ikt D 2. 2. Učenik rješava jednostavne probleme s pomoću digitalne tehnologije B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema uku B.2.4. Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak uku D.2.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spremjan je zatražiti i ponuditi pomoć.
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	1. Aktivnost- Pogodi tko je! (povezanost s HJ) 3. Aktivnost- Analiza lik.djela, Padlet (povezanost s HJ) 4. Aktivnost-Interaktivna igra u LearningApps-u (I) 5. Aktivnost- Što i kako sve mogu prikazati crtajući glavu čovjeka? Izrada umne mape (HJ, P, I)

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodičkih preporuka.

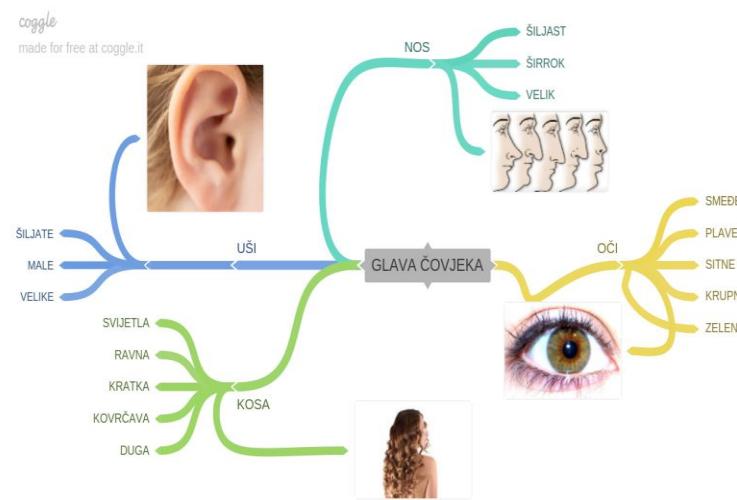

6. Aktivnost- Prezentirajmo radove! (HJ)	
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	<ol style="list-style-type: none"> Učenici s poteškoćama i poremećajima koncentracije i pažnje (ADHD) sudjeluju u zabavnim i dinamičnim igrama pogađanja te interaktivnim igrama koje se brzo smjenjuju U okviru izrade umne mape navode osnovna vanjska obilježja zajednička svim ljudima (bez specifikacije izgleda i uočavanja različitih oblika, dijelova, proporcija, gustoće...) Ovisno o teškoći, mogućnost je učenicima priložiti fotografiju glave čovjeka gdje jednostavnim odabirom da/ne učenik potvrđuje a)dijelove fizičke pojavnosti (eliminira unutarnje osobine) ili b) zajednička vanjska obilježja ljudi (osnovna obilježja: nos, oči, usta, uši...)

Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima

1. Daroviti učenici istražuju i *vanjske i unutarnje osobine* koje mogu spoznati gledajući glavu čovjeka, povezuju *karakter čovjeka, emocije na licu i izraz lica* s *likovnim jezikom*, istražuju na koji način bi crtama prikazali *spoj i vanjskog i unutarnjeg, karakter i emociju*
2. Učenici u digitalnom alatu *Coggle* grupiraju informacije, oblikuju grafički organizator, kombiniraju slikovne i tekstualne informacije, traže način kako prikazati emociju, sagledavaju čovjeka kao cjelinu...

Primjer mogućeg grupiranja informacija (na primjeru su grupirana samo neka vanjska obilježja) u digitalnom alatu *Coggle*

Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa	
Projektni zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	
Poveznice na multimedijске i interaktivne sadržaje	https://learningapps.org/watch?v=psb3t1oz519 https://padlet.com/natasa_kilic/Bookmarks https://coggle.it/diagram/Xal3z5ZI9lTHobmw/t/glava-čovjeka
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	https://www.tportal.hr/media/thumbnail/900x540/588530.jpeg? cropId=0 https://www.luelue.pl/media/catalog/product/cache/1/small_image/405x519/9df78eab33525d08d6e5fb8d27136e95/r/e/rembrandt_autoport

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

[ret_szkic_wiz.jpg](#)

<http://3.bp.blogspot.com/-3xKHa64ui-I/UWxWbWd1t4I/AAAAAAAACS/BLvbDBDDgR4/s1600/leonardo-da-vinci-self-portrait-detail.jpg>